SBI PEN. ASSN.'S SAMVAD

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे यांची गृहपत्रिका

Price Rs. 3/-

स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे

॥ स्वयमेव मृगेंद्रता ॥

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा । द्वेषाचा लवलेश नसावा ॥

सादासी प्रतिसाद मिळावा । वाद नको संवाद असावा ॥

Vol.-1 **Issue - 2** ऑगस्ट २००८ **August 2008**

संपादकीय

नमस्कार बांधवांनो !

इसवी सन दोन हजार हे वर्ष संपलं. २००१ साल उजाडलं. काळाने एकविसाव्या शतकात प्रवेश केला. संगणकीकरण व जागतिकीकरण म्हणजे Computerisation व Globalisation यामुळे विविध बँका व अन्य छोट्या-मोठ्या आस्थापनांमध्ये V.R.S. म्हणजे स्वेच्छानिवृत्तीची जणू लाट आली. अगदी सामान्य कर्मचाऱ्यांपासून उच्च पदस्थ अधिकाऱ्यांपर्यंत हजारो लोक नोकरीतून निवृत्त झाले. ही मूलत: स्वेच्छानिवृत्ती असली तरी काहींच्या बाबतीत ती सक्तीची निवृत्ती ठरली. ज्यांनी पूर्ण विचारांती व भविष्यकालीन योजना आखून ही सेवानिवृत्ती स्वीकारली ते पुढील आयुष्यात सुखी व समाधानी झाले. पण याउलट ज्यांनी सारासार विचार न करता सेवानिवृत्तीचा पर्याय निवडला त्यांच्यावर पश्चात्ताप करण्याची वेळ आली. अचानक आलेलं रिकामपण त्यांना खायला उठलं. रिकामा वेळ कसा घालवावा हा प्रश्न त्यांना भेडसावू लागला. त्यामुळे काहींच्या आयुष्यात असह्य पोकळी व अव्यवस्था निर्माण झाली. ते मनाने कोसळले. चार-सहा महिन्यातच ते दहा वर्षांनी म्हातारे भासू लागले. क्वचित कुणी आत्महत्या केल्याच्या बातम्यासुद्धा तेव्हा वृत्तपत्रातून झळकल्या होत्या.

हे असे कां घडले ? ५०-५५-६० वर्षानंतरचे आयुष्य म्हणजे नवतारुण्यच. आपण नव्याने सुरू करत असलेली 'सेकंड इनिंग' कारण काम करण्याची आपली शारीरिक क्षमता असूनही मनाची उमेद नाही. ह्या सर्वाला आपले नकारात्मक विचारच मुख्य कारण होय. चुकीच्या विचारांची बैठक हेच आपल्या नाउमेदीचे मुख्य कारण.

मनात येणारे विचारच माणसाचे आयुष्य घडवीत असतात. जशी पोषक अन्नाने माणसाची तब्येत सुधारते तसेच सकारात्मक विचार आयुष्याला उत्तम वळण लावतात आणि आपण आनंदी राहू शकतो. नकारात्मक विचार आपल्याकडे ताकद असूनही आपल्याला पराभूत व परावलंबी करण्यास भाग पाडतात.

पण लक्षात ठेवा, योग्य ध्येय ठेवून त्याप्रमाणे प्रयत्न करणे म्हणजेच सकारात्मक विचार केल्यास आपण नक्कीच ह्या सेकंड इनिंगमध्येसुद्धा आनंदी राहू शकतो. मात्र ही सकारात्मक विचार करण्याची वृत्ती जन्मजात नसते. ती आपल्याला प्रयत्नांनी आपल्या अंगी बाणवावी लागते. ह्यासाठी आपले सतत चांगले वाचन हवे, शिकत राहण्याची आपली वृत्ती हवी. इतरांच्या सहकार्याबद्दल आभार मानण्याची सुसंस्कृत विचारसरणी व कृतज्ञतेची भावना आपण जोपासणे हे देखील अत्यंत महत्त्वाचे आहे.

काही ज्येष्ठ व्यक्ती आजाराचा सतत विचार करत असतात. दोन व्यक्ती समोरासमोर भेटताच "काय म्हणतोय तुमचा मधुमेह, गुडघेदुखी आता बरी आहे कां ?" ह्याच वाक्यांनी सुरूवात होते. दोघेजण तज्ज्ञ डॉक्टरांसारखी अनेक आजारावर तासन्‌तास चर्चा करतात. ह्या नकारात्मक विचारांशी आपण एकरूप होतो व पर्यायाने नकारात्मक परिस्थिती आपण आपल्यातच घडवत असतो.

चीनमध्ये संकट हा शब्द दोन अर्थाने वापरला जातो. एक धोका व दुसरा संधी. निवृत्ती ही संधी मानली तर आपण जीवनात राहिलेल्या अनेक चांगल्या इच्छा पुऱ्या करू शकतो. कारण तुमच्याकडे अफाट कल्पनाशक्ती आहे, जी बुद्धीपेक्षा श्रेष्ठ आहे. उदा.आर्किटेक्ट आधी कल्पनाशक्तीच्या जोरावरच मनात इमारतीचा प्लॅन तयार करतो. मगच कागदावर उतरवून प्रत्यक्षात आणतो.

मागील दोन पिढ्याच्या आजोबांपेक्षा आताचे आपण आजोबा अनेक पटींनी भाग्यवान आहोत. आपली आर्थिक परिस्थिती चांगली आहे, स्वत:चे घर आहे. मुलांना भरपूर पगार आहे. पण काहीच करायचे नाही हाच नकारात्मक विचार मनात पक्का असल्यास आपण क्वचितच साठीतच नव्वद वर्षाचे म्हातारे दिसायला लागू. असं घडू नये म्हणून ज्येष्ठांनो, सतत सकारात्मक विचार करा आणि दीर्घायुषी बनून आपले सारे आयुष्य आनंदात घालवा.

- शरद शिंगवेकर, पुणे

Visit us at : www.sbipensionerspune.org e-mail : sbipenmumbai@yahoo.com

(Ref : Corporate Centre e-Circular No.CDO/P&HRD-PM/40/2008-09 Dated 7-08-2008)

Table-1 RATES OF DEARNESS RELIEF PAYABLE TO PENSIONERS Annexure-I

WHO HAVE RETIRED (A) PRIOR TO 1-11-1987 and (B) BETWEEN 1-11-1987 & 31-10-1993

Sr. No.	Basic Pension + F.D.R. (as applicable)	Dearness Relief for the months **August 2008 to January 2009** (Average Index - 3172) (Slabs - 643)
i)	Upto Rs.1,250=00	430.81 % of aggregate of Basic Pension & F.D.R.
ii)	Rs.1,251=00 to Rs.2,000=00	Rs.5,385=12 + 353.65 % of aggregate of Basic Pension & F.D.R. in excess of Rs.1,250=00
iii)	Rs.2001=00 to Rs.2,130=00	Rs.8,037=49 + 212.19 % of aggregate of Basic Pension & F.D.R. in excess of Rs.2,000=00
iv)	Above Rs.2,130=00	Rs.8,313=33 + 109.31 % of aggregate of Basic Pension & F.D.R. in excess of Rs.2,130=00

Table-2 DEARNESS RELIEF PAYABLE TO PENSIONERS

WHO HAVE RETIRED ON OR AFTER 1-11-1993

Sr. No.	Basic Pension	Dearness Relief for the months **August 2008 to January 2009** (Average Index - 3172) (Slabs - 506)
i)	Upto Rs.2,400=00	177.10 % of Basic Pension
ii)	Rs.2,401=00 to Rs.3,850=00	Rs.4,250=40 + 146.74 % of Basic Pension in excess of Rs.2,400=00
iii)	Rs.3,851=00 to Rs.4,100=00	Rs.6,378=13 + 86.02 % of Basic Pension in excess of Rs.3,850=00
iv)	Above Rs.4,100=00	Rs.6,593=18 + 45.54 % of Basic Pension in excess of Rs.4,100=00

Dearness Relief payable to Pensioners who have retired on or after 1-11-2002

for the months from August 2008 to January 2009

(Average Index -CPI - for quarter ended June 2008 - 3172 ; and No. of Slabs - 221)

Rate of Dearness Relief on Pension (ignore decimals from 3rd place onwards): 39.78 % of basic pension

Dearness Relief payable to - FAMILY PENSIONERS ANNEXURE - II

Sr. No.	Basic Family Pension + F.D.R. (as applicable)	Dearness Relief for the months - **Aug 2008 to Jan 2009** (Average Index - 3172) (Slabs - 372)
i)	Upto Rs.3,550=00	89.28 % of aggregate of Basic Pension & F.D.R. (as per rule)
ii)	Rs. 3,551=00 to Rs.5,650=00	Rs.3,169=44 + 74.40 % of aggregate of Basic Family Pension & F.D.R.(as applicable) in excess of Rs.3,550=00
iii)	Rs.5651=00 to Rs.6,010=00	Rs.4,731=84 + 44.64 % of aggregate of Basic Family Pension & F.D.R.(as applicable0 in excess of Rs.5,650=00
iv)	Above Rs.6,010=00	Rs.4,892=54 + 22.32 % of aggregate of Basic Family Pension & F.D.R.(as applicable) in excess of Rs.6,010=00

Why SBI Pensioners are planning to go on "Indefinite Relay Fast" on the forthcoming Birthday of Mahatma Gandhi i.e. October 02, 2008 ?

- By P. G. Kakodkar, former Chairman (1995-97)

I joined the newly formed State Bank of India as Probationary Assistant on July 01, 1957 at Ujjain after completing my studies. My starting salary was Rs.250/- per month and later rose to Rs.280/- per month in lieu of Bonus, which was discontinued. The only attraction that I could see in the post was that it was pensionable and the relative pension rules stated: "the maximum pension (except in cases which the trustees in their discretion may unanimously consider special) shall not exceed one-half of the average monthly substantive salary drawn in the last three years pensionable service or Rs.750/- per mensem, whichever is less, provided that in the case of Senior Staff Officers it shall not exceed Rs.1000/- per mensem". I never expected to retire higher than as a Staff Officer Grade-I, and the post then carried a basic salary Rs.1775/- per month and hence I felt comfortable that I will get 50% of pension on retirement.

The pension was then prevalent only in Imperial Bank of India and so it continued in State Bank of India. Even Reserve Bank of India, so also other banks such as Bank of India Ltd., Bank of Baroda Ltd., Punjab National Bank Ltd. and all other Banks which were then in Private sector were paid on retirement only contributory provident fund and gratuity. After Nationalization in 1969, almost all major banks were owned and controlled by Central Government through Finance Ministry, Banking Division. Every time the recommendation was made to keep the pension at 50% of revised salary, it was opposed by the Reserve Bank of India (that time they held the majority of SBI shares on behalf of the Central Government) whose employees were not eligible for pension and the bureaucrats who, as officers of Indian Administrative Services, were eligible on retirement for only Provident Fund (non contributory) and pension. After the salary revision from 1st February 1984, the basic salary of a Deputy Managing Director was Rs.4800/- while on retirement they were drawing pension much below 50%. A number of pensioners & IBI Pensioners' Association (Delhi Circle) went to Supreme Court who accepted the plea and fixed maximum pension of Rs.2400/- per month on the last drawn pay of Rs.4800/- per month. They seem to have forgotten to add in the judgment that pension should be 50% of last drawn salary. Taking advantage of that, after all the future revisions (from 1-11-1987) in salary, pension was not revised to ensure that the pensioners get 50% of the last drawn pay.

Even as Chairman, I recommended strongly to the Government that pension must be 50% of 'Pay' and should be paid to all the retired employees of IBI/SBI ("we should not push pensioners to the wall") and after lot of efforts by Pensioners' Federation, suddenly in 1999 the pension was revised to 40% of 'Pay' but not 50% of the last drawn salary. This revision was effective from 1-3-1999 only to some officers who retired after 30-06-1993. Earlier revisions like the one which was implemented in 1997 with retrospective effect from 1st November, 1993 resulted in heavy recovery from several executives. Even our retired Chairman late Mr.R.K.Talwar had to repay Rs.33,000/- and suffer a monthly reduction in gross pension of about Rs.1500/-. One can understand the type of revisions of pension done during last 20 years from reaction of late Shri Talwar which was as under;

"This is the first time I witness that the State Bank of India's 'generosity' towards their pensioners has taken a turn which would mean giving a "negative reward" to some senior pensioners including **'my majesty'** ".

असोसिएशनतर्फे स्वातंत्र्यदिनाच्या हार्दिक शुभेच्छा !

Even the latest revision that was made w.e.f. May 01, 2005 has created more anomalies as the 40% of last drawn pay does not apply to those who have retired during November 01, 1997 to October 31, 2002. Thus, you will observe that instead of simply giving the pensioners 50% of their last drawn pay, Govt of India have made a complete mess of pension scheme in last 20 years. During this time, employees salary scales were revised on four occasions. Those officers who retired during 1-11-1987 & 30-06-1993, even now, are in receipt of pension to the extent of 31% (lowest) of 'Pay'.

We have made number of representations to the Reserve Bank of India, to the Government and even to the Associations & Unions of employees who have gone on strike on this issue but the problem remains the same. There is a sense of desperation among the pensioners of SBI as they can not show their muscle like their colleagues who are still working in the Bank, while the Government understands only strong action. So the only solution to get our dues is to follow the Father of The Nation i.e. Mahatma Gandhi, by starting a non-violent agitation in the form of Indefinite Relay Hunger Strike by the pensioners starting from October 02, 2008 in front of Corporate Centre of State Bank of India i.e. at Nariman Point i.e. State Bank Bhavan. We have nothing but love for our Bank. The fast will be non violent and silent. If you agree, please join me on October 02, 2008 at State Bank Bhavan, Nariman Point. We will be on relay fast from 10 am to 6 pm with a batch of 50 pensioners every day. We have as per the latest records over 15,000 pensioners in Mumbai Circle. Later it may spread to other Circles. Those who want to participate in the 'relay fast' may send their (1) Name, (2) Date of Birth, (3) full Address and (4) Telephone / Mobile Number to me at the following address:

Flat No. 1001, Brooke Ville,
Opposite Bafna Housing Society,
Moghul Lane, Mahim,
Mumbai - 400 016

"Long live Unity of SBI pensioners"

Tourways Advertisement

0 पृथ्वीचं घर

मला न ठाऊक जन्मतिथी माझी
केव्हांची मी फिरते आहे या चक्री ।।१।।
फेर धरिता स्वत:भोवती न थकता न दमता
प्रदक्षिणा माझी कधी न चुकली त्या दिवाकरा ।।२।।
कुणी कल्पितसे मयंक माझा सखा
कुणास वाटे भास्कर माझा राणा ।।३।।
अधीर मी प्रतिदिनी झेलण्या त्यांची किरणे
त्या रुपी देतात तात मज आशीर्वचने ।।४।।
मी भाग्यवान खरी लाभला आदित्य पिता
अष्ट बंधू मज परि मी त्यांची लाडकी दुहिता ।।५।।
नित्य परिक्रमा असे ही श्रद्धाभक्तियुक्त
कधी न व्हायचे मज पितृऋणातून मुक्त ।।६।।
अनुसरतो मज तनुज माझा सुधाकर
फिरतो रोजच मिळो प्रकाश अथवा तिमिर ।।७।।
युगानुयुगे चालली यांची भ्रमंती
दिव्य भक्ति अन् जोश पाहूनी कुंठित झाली मती ।।८।।

\- **अरुण तुळजापूरकर,** पुणे

३४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेचा धावता वृत्तांत

आपल्या असोसिएशनची ३४ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा सोनल हॉल, कर्वे रोड, पुणे येथे शुक्रवार दि.१ ऑगस्ट २००८ रोजी मोठ्या उत्साहात संपन्न झाली. दरवर्षाप्रमाणे याही वर्षी महाराष्ट्राच्या सर्व जिल्ह्यांमधून व गोमंतकातून सभासद आले होते. एकूण उपस्थिती १२०० पर्यंत होती. एरव्ही एकमेकांना भेटल्यावर, डी.ए. किती वाढला?, दिल्लीच्या केसचा निकाल केव्हा लागणार?, मेडिकल बेनिफिट स्किम मध्ये सुधारणा कधी होणार? इत्यादी नेहेमीच्या विषयांमधील ताजी माहिती मिळवण्याबरोबरच, एकमेकांच्या भेटीची पण उत्सुकता सर्व सभासदांच्या चेहेऱ्यावर स्पष्ट दिसत होती. म्हणजे परगावच्या सुहृदांच्या भेटीगाठीचा योग येणे आणि तोही एकाच दिवशी, म्हणजे दुग्ध-शर्करा योगच! या भेटी एकमेकांना, कांही काळापुरत्या कां हाईना, पण 'त्या' काळात घेऊन जातात. वार्षिक सभेच्या निमित्ताने झालेले हे अनौपचारिक स्नेहसंमेलनच !

पुणे झोनल सबसेंटरचे सेक्रेटरी श्री.सी.पी.कुलकर्णी यांनी सभेत उपस्थित असलेल्या विशेष पाहुण्यांच्या व सभासदांच्या केलेल्या हार्दिक स्वागतानंतर, असोसिएशनचे अध्यक्ष श्री.व्ही.एम.गोखले, उपाध्यक्ष सर्वश्री पी.एम.नारकर, व्ही.पी.भावे, एस.डी.पाटील व विशेष निमंत्रित श्री.बी.के.घोष यांचे शुभहस्ते दीपप्रज्वलन झाले. त्यानंतर श्री.कमलाकर यांच्या सुमधुर आवाजातील कठोपनिषदातील श्लोक पठणाने व श्री.दत्तात्रय बेंद्रे यांच्या सुस्वर 'ओंकारस्वरूपी' गणेश-वंदनेने कार्यक्रमाची छान सुरूवात झाली. त्यानंतर भारतीय असंतोषाचे जनक लोकमान्य टिळक यांच्या पुण्यतिथी निमित्त त्यांचे, तसेच लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंती निमित्त त्यांचे पुण्य स्मरण करण्यात आले. पुणे झोनचे सहसचिव श्री.अशोक पंडित यांनी मान्यवरांचे पुष्पगुच्छ देऊन स्वागत केल्यावर सर्कल सेक्रेटरी श्री.लठिंगकर यांनी सभेच्या कार्यक्रम पत्रिकेप्रमाणे कामकाजास सुरूवात केली.

गेल्या वर्षभरात ज्या सभासदांचे दुखःद निधन झाले अशा सभासदांची नांवे वाचून दाखवल्यावर दोन मिनिटे स्तब्ध उभे राहून त्यांना श्रद्धांजली वाहण्यात आली. तसेच देशभरात ठिकठिकाणी झालेल्या बॉम्बस्फोटातील मृत देशबांधवांनाही श्रद्धांजली वाहण्यात आली. नंतर या सभेनिमित्त ज्या व्यक्तिंनी शुभसंदेश पाठविले अशा बँकेतील अधिकारी, इतर सर्कल असोसिएशनचे पदाधिकारी व सदस्यांची नांवे वाचून दाखविण्यात आली. त्यानंतर सेक्रेटरींनी १३ जुलै २००७ रोजी सोलापूर येथे झालेल्या वार्षिक सभेचे इतिवृत्त सभेपुढे मंजुरीसाठी ठेवले. त्यास सर्वांनी मान्यता दिली.

यानंतर सभेचे विशेष निमंत्रित पाहुणे डॉ.नारायण जोशी यांचा मा.अध्यक्षांचे हस्ते, त्यांच्या राज्यसरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी व पेन्शनरांसाठी केलेल्या बहुमोल कार्याबद्दल, शाल,श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन हार्दिक सत्कार करण्यात आला. ३७ वर्षे राज्यशासनाच्या पशुवैद्यकीय खात्यात वैद्यकीय अधिकारी म्हणून काम करतांना, कर्मचारी संघटना बांधणीचे काम करून कर्मचाऱ्यांचे अनेक प्रश्न सोडविण्यांत महत्वाची भूमिका बजावली. अनेक वर्षे त्यांनी पशुवैद्यकीय अधिकारी फेडरेशनचे अध्यक्ष म्हणून काम पाहिले. निवृत्ती नंतरही गेली १३ वर्षे ते अजूनही त्यांच्या संघटनेचे अध्यक्ष म्हणून कार्य करीत आहेत. विशेष म्हणजे सर्व क्षेत्रातील पेन्शनरांच्या, भारतीय राज्यघटनेने दिलेल्या हक्क संरक्षणासाठी स्थापन झालेल्या संयुक्त कृती समितीचे ते निमंत्रक आहेत. सत्कारानंतर त्यांनी केलेल्या भाषणात प्रथम त्यांनी त्यांच्या सत्काराबद्दल आपल्या असोसिएशनचे आभार मानले व स्टेट बँक पेन्शनर्सच्या एकजुटीबद्दल कौतुक केले. आपले मनोगत व्यक्त करतांना आपल्या पेन्शनच्या हक्कांबद्दल सदैव जागृत राहण्याचे आवाहन केले. पेन्शन ही भीक किंवा सहानुभूती नसून, तो आपला अधिकार आहे. तसेच आजवर केलेल्या नोकरीतील कार्याबद्दल दिलेले निवृत्तीवेतन आहे याचा त्यांनी

Shri. V.M.Gokhale, Circle President, lighting the traditional lamp at inauguration of Annual General Meeting on 1st August 2008 at Pune.

Shri. B.K.Ghose, Chief Guest, lighting the traditional lamp at inauguration of Annual General Meeting on 1st August 2008 at Pune. Shri. B.G.Dandekar & Shri. V. M. Gokhale are also seen in the background

Bank's Pensioners' Meet held at Pune on 1st August 2008. Seen on the dais (L to R) Sudhir Pawar (CM, P&HR, Pune), Ajit Salvi (AGM, PPG, LHO), V.M.Gokhale (Circle President), B.G.Dandekar (Federation President) and Chandrashekhar Powar (AGM, Pune Metro Region)

भाषणात ठासून उल्लेख केला.

तद्नंतर, नेहमीच्या प्रथेप्रमाणे १ ऑगस्ट रोजी ज्या सभासदांचा वाढदिवस असतो अशा उपस्थित सभासदांचे - श्री.व्ही.आर.पुणेकर, श्री.व्ही.डी.कुलकर्णी व सौ.उषा देव - यांचे मा.अध्यक्षांचे हस्ते पुष्पगुच्छ देऊन अभिनंदन करण्यात आले. विशेष म्हणजे श्री.पुणेकर यांनी १ ऑगस्ट रोजीच वयाची ७५ वर्षे पूर्ण केली त्याचाही उल्लेख करून त्यांचे शुभचिंतन करण्यात आले. त्यानंतर संवाद मासिकातर्फे घेतलेल्या लेख स्पर्धेतील खालील विजेत्यांचे अध्यक्षांचे हस्ते बक्षिसें प्रदान करून अभिनंदन करण्यात आले.

पुरूष विभाग :- प्रथम-श्री.दत्तात्रय बेंद्रे (सोलापूर); द्वितीय-श्री.मुकुंद सराफ (मुंबई); तृतीय-श्री.शशिकांत लावणीस (सोलापूर). स्त्री विभाग :- प्रथम-सौ.वैशाली भागवत (नाशिक); द्वितीय-सौ.स्वाती दामले (बदलापूर); तृतीय-सौ.उत्तरा सोमण. याप्रसंगी श्री.सराफ यांनी बक्षिसाच्या रकमेत स्वत:च्या रू.२००/- ची भर टाकून ती रक्कम असोसिएशनला देणगी म्हणून दिली.

या वर्षीचे कै.ल.ना.पाबळकर स्मृती सुवर्ण पदक व मानपत्र आपल्या फेडरेशनचे उपाध्यक्ष व बंगाल सर्कल असोसिएशनचे अध्यक्ष श्री.बिमल कुमार घोष यांना मा.अध्यक्षांचे शुभहस्ते प्रदान करण्यात आले. या प्रसंगी सौ.घोष यांचाही यथोचित सत्कार करण्यात आला. फेडरेशनचे अध्यक्ष श्री.दांडेकर यांनी श्री.घोष यांच्या कार्याचा परिचय करून दिला. मानपत्राचे वाचन श्री.रबडे यांनी केले. या प्रसंगी उत्तरादाखल भाषण करतांना श्री.घोष यांनी मुंबई सर्कल असोसिएशनच्या कार्याचा गौरवपूर्ण उल्लेख करून, हा बहुमान त्यांना दिल्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करून आभार मानले. विशेषत: श्री.दांडेकरांच्या अध्यक्षतेखाली फेडरेशनने केलेल्या विशेष कार्याबद्दल, श्री.दांडेकरांच्या समर्थ नेतृत्त्वाबद्दल व पेन्शनरांच्या सर्व समस्यांविषयीच्या त्यांच्या सखोल अभ्यासाबद्दल श्री.घोष यांनी श्री.दांडेकरांबद्दल गौरवोद्गार काढले.

यानंतर बँकेचे माजी अध्यक्ष श्री.काकोडकर यांनी सभेला उद्देशून केलेल्या जोरदार भाषणात त्यांनी, आपल्या प्रलंबित मागण्यांची तड लावण्यासाठी सध्याच्या स्टाफ व ऑफिसर्स फेडरेशनने आत्तापर्यंत केलेल्या सर्व प्रयत्नांचा (संपासहित) उल्लेख करून, अजून पर्यंत नोव्हेंबर २००२ पूर्वी रिटायर झालेल्या पेन्शनर्स व फॅमिली पेन्शनर्सच्या पदरात कांहीच न पडल्याने काहीतरी ठोस उपाय करण्याची आवश्यकता आहे असे सांगितले. त्यासाठी त्यांनी म.गांधीजींच्या मार्गाचा अवलंब करून एक नाविन्यपूर्ण कार्यक्रमाची रूपरेषा सांगितली. त्याप्रमाणे येत्या २ ऑक्टोबरपासून रोज ५०-५० सभासदांच्या गटाने आपल्या नरिमन पॉइंट येथील बँकेच्या इमारतीच्यापुढे सकाळी १० ते सायंकाळी ६ पर्यंत उपोषणाला बसायचे आहे. पहिल्या तुकडीचे नेतृत्त्व ते स्वत: करणार आहेत. रोज नवीन सभासद साखळी-उपोषणाला बसतील. अशा तऱ्हेने २ ऑक्टोबर पासून पुढे १५ दिवस तरी उपोषणाचा कार्यक्रम त्यांनी घोषित करून सर्व सभासदांना आवाहन केले की त्यांनी या कार्यक्रमात सहभागी व्हावे. हा कार्यक्रम असोसिएशनतर्फे न करता, ते स्वत: आयोजित करणार आहेत असे त्यांनी भाषणाचे शेवटी सांगितले. त्यांच्या आवाहनास सर्व उपस्थित सभासदांनी उत्स्फूर्तपणे टाळ्या वाजवून पाठिंबा व्यक्त केला. श्री.काकोडकरांनी सर्वांना आवहन केले की या कार्यक्रमात भाग घेऊ इच्छिणाऱ्या सभासदांनी आपली नांवे, पूर्ण पत्ता,फोन नं. जन्मतारिख इ. तपशिलासह श्री.लळिंगकरांकडे लवकरात लवकर लेखी स्वरूपात द्यावीत.

यानंतर ट्रेझरर श्री.एल.जी.गांधी यांनी असोसिएशनचे ऑडिट केलेले ३१ मार्च २००८ अखेरचे आय-व्यय व नफा-तोटा पत्रक आणि ताळेबंद सभेपुढे मंजुरीसाठी ठेवले. सभासदांच्या शिल्लक फंडाच्या सुयोग्य गुंतवणुकीच्या सूचनांची दखल घेऊन त्याची अंमलबजावणी करण्याचे आश्वासन दिल्यावर सभासदांनी त्यास मंजुरी दिली.

त्यानंतर सेक्रेटरी श्री.लळिंगकर यांनी गतवर्षीच्या सोलापूर येथील वार्षिक सभेचा वृत्तांत सभेपुढे मंजूरीसाठी ठेवला. त्यावर सूचना/दुरूस्त्या न

Shri. V. M. Gokhale, President, awarding the "Late Shri. L.N.Pabalkar Memorial Gold Medal" to Shri. B.K.Ghose, Chief Guest and Vice President of the Federation, at Annual General Meeting held on 1st August 2008 at Pune.

Mr. and Mrs. Ghose, Chief Guest, at their felicitation at Annual General Meeting held on 1st August 2008 at Pune.

Dr. Narayan Joshi, Special Invitee, being felicitated at the hands of Shri. V.M.Gokhale, President, at Annual General Meeting held on 1st August 2008 at Pune

आल्याने सभेने त्यास मंजूरी दिली. त्यानंतर सभासदांना आपले मनोगत व्यक्त करण्यास सांगण्यात आले. श्री साहेबराव देसाई (धुळे) व श्री.विलास सांगवडेकर यांनी थोडक्यात आपले विचार व्यक्त केले. यानंतर सेक्रेटरींनी सभेपुढे नेहमीचे ठराव वाचून दाखवले. ते सभेने टाळ्या वाजवून मंजूर केले.

दुपारच्या भोजनाच्या सुटी नंतर आपल्या फेडरेशनचे अध्यक्ष श्री. दांडेकर यांचे माहितीपूर्ण भाषण झाले. त्यात त्यांनी फेडरेशनने आतापर्यंत प्रलंबित मागण्यांच्या संदर्भात केलेल्या कामाची सविस्तर माहिती दिली. केवळ पत्रव्यहारच न करता दिल्ली, नागपूर, बंगलोर, जोधपूर, केरळ इत्यादी वेगवेगळ्या हायकोर्टात दावे दाखल केले आहेत. त्याची अजून सुनावणी सुरू झालेली नाही. नोव्हेंबर १९९३ ते ऑक्टोबर २००२ या कालावधीतील सेवानिवृत्तांसाठी अनुकूल शिफारशीं बँकेने गेल्याच महिन्यात पाठवल्या आहेत. सरकार त्यावर विचार करित आहे. पुढील महिन्यात ते स्वत: संबंधित सरकारी अधिकाऱ्याशी त्यांच्या बोलावण्यावरून त्यांना भेटून चर्चा करणार आहेत. मेडिकल बेनिफीट स्कीम मध्ये सुधारणा करण्यासाठीही बोलणी चालू आहेत. संवाद मासिकातून सर्व प्रयत्नांचा तपशील दिला जात असतो. तो सर्वांनी वाचावा असे आवाहनही त्यानी शेवटी केले.

यानंतर फेडरेशनचे माजी ट्रेझरर श्री.के.एस.धांडे यांनी असोसिएशनच्या पदाधिकाऱ्यांच्या २००८-१० या कालावधीसाठीच्या द्वैवार्षिक निवडणूका घेतल्या. अध्यक्ष, सेक्रेटरी, जॉइंट सेक्रेटरी(२) व ट्रेझरर पदासाठी आलेली नांवे वाचून दाखवली. नंतर सर्व उपस्थित सभासदांनी टाळ्यांच्या गजरात या नावांना मंजूरी देऊन त्यांची निवड केली. ती श्री.धांडे यांनी जाहीर केली. त्याप्रमाणे पुढील सभासद पुढील दोन वर्षांसाठी पदाधिकारी म्हणून काम पहातील.

१) श्री.व्ही.एम.गोखले - अध्यक्ष
२) श्री.आर.एन.लर्लिंगकर - सेक्रेटरी
३) श्री.भरत गुप्ते - जॉइंट सेक्रेटरी (पुणे)
४) श्री.एस.बी.गोखल - जॉइंट सेक्रेटरी (मुंबई)
५) श्री.एस.पी.बर्वे - ट्रेझरर

याशिवाय प्रत्येक झोनल सब-सेटरचे अध्यक्ष हे सर्कल मॅनेजिंग कमिटीचे पदसिद्ध उपाध्यक्ष असतात. त्याशिवाय प्रत्येक झोनल सब-सेटरचे सेक्रेटरी व इतर (सब-सेटरच्या सभासद संख्येवर आधारित) कमिटी मेंबर्सची निवड त्या-त्या सबसेंटरने केलेली असते. पैकी नागपूर झोनल सब-सेंटरच्या पदाधिकारी व कमिटी मेंबर्सची निवडणूक प्रक्रिया चालू असल्याने व ती २५ ऑगस्ट २००८ ला पूर्ण होत असल्याने त्यानंतर संपूर्ण सर्कल मॅनेजिंग कमिटीतील सभासदांची नावे नंतर सर्वांच्या माहितीसाठी संवाद मध्ये प्रसिद्ध केली जातील असे श्री. धांडे यांनी जाहीर केले.

त्यानंतर मा.अध्यक्ष श्री.गोखले यांचे अध्यक्षीय भाषण झाले. आपल्या भाषणात ते म्हणाले कीं फेडरेशन सर्व स्तरांवर व वेगवेगळ्या मार्गाने आपल्या सर्व पेन्शनरांचे प्रलंबित प्रश्न सोडवण्याचा अथक प्रयत्न करत असतांना कांहीं सभासद अजून तेच तेच प्रश्न विचारत असतात. जर त्यांनी नियमितपणे संवाद मध्ये प्रसिद्ध झालेली पत्रें/सर्क्युलर्स जरी वाचलीत तरी सर्व प्रश्नांची उत्तरें त्यांना मिळतील. प्रत्येक प्रश्नाला कोर्टात जाणे योग्य नाही. कारण त्यात अनेक वर्षाचा कालावधी जातो. तसेच ते फार खर्चिक काम आहे. फेडरेशनच्या नेतृत्वावर आपण पूर्ण विश्वास ठेवावा. वेळोवेळी योग्य तोच निर्णय सर्व सर्कल्सच्या पदाधिकाऱ्यांशी चर्चा करूनच घेतले जातात याची संबंधित सभासदांनी नोंद घ्यावी. या आधीच्या वार्षिक सभांमधे सांगितल्याप्रमाणे सभासदांनी कांहीं ना काही सामाजिक कार्यात गुंतवून घेतल्यास योग्य होईल. असोसिएशनतर्फे आयुर्वेदिक/होमिओपॅथिक दवाखाने आपल्या सभासदांसाठी चालू करावेत. यानंतर त्यांनी ●सर्व सभासदांना या सभेस बहुसंख्येने उपस्थित राहिल्याबद्दल धन्यवाद दिले.

यानंतर श्री.सी.पी.कुलकर्णी यांनी आभार प्रदर्शन केले. शेवटी सांगली येथील कार्यकर्ते श्री.ताम्हनकर यांनी सुस्वर आवाजात पसायदान म्हटल्यावर सभेची सांगता झाली.

- सेक्रेटरी

District-wise Alphabetical List of New Members admitted after 1st April 2008

(Kindly refer earlier list printed in SAMVAD for May 2008)

Aurangabad

PM/9366 MR.ARUN S.ADGAONKAR
PM/9206 MR.RAMESH V. DESHPANDE
PM/9365 MR.RAMESH K.SONAWANE

Chandrapur

PM/9297 MR.MOHAN D.BHOJAK
PM/9292 MR.PRADEEPKUMAR S.CHEPURWAR
PM/9291 MR.REMAJI P.PARKHI
PM/9293 MR.MURALIDHAR S.TONGE

Dhule

PM/9285 SMT. DEEPA A. ACHWAL
PM/9284 MR.ASHOK P.BAGUL
PM/9286 MR.SUKLAL D.BAGUL

Dombivali

PM/9218 MR.TRIPALDAS HARGOPAL BHATTAD
PM/9260 MR.SHRIKANT G.BHOIR
PM/9214 MR,VILAS SHANTARAM DESHMUKH
PM/9213 MRS.SHRUTI SHRIKANT KARDEKAR
PM/9258 MRS.SHYAMLA S.RAMDURG
PM/9263 MR. MURLIDHAR R.VAIDYANATHAN
PM/9314 MRS.LEENA V.GOKHALE
PM/9305 MR.DILIP D.THAKUR

Goa

PM/9380 SMT.RIZA FERNANDES
PM/9241 MR.PRKASH M.MASHELKAR
PM/9356 MR.FRANCISCO L.A.MENESES
PM/9359 MR.PRAKASH K.RAIKAR
PM/9280 SMT.ELSA V.DAS SANTOS
PM/9361 MR.PATHIYAN P. SIVADASAN
PM/9242 MR.VINAYAK N.KULKARNI

Jalgaon

PM/9379 MR.ANIL VISHNU DESHMUKH
PM/9246 MR.RAMESH R.JOSHI
PM/9420 MR.BHAGWAT HARI PHALAK
PM/9419 MR.RAMESH B.RANE
PM/9208 MR.NARENDRA P.RENBHOTKAR
PM/9207 SHRI ARUN P.SONVALI
PM/9247 MR.RAMDAS B.VAKHARE

Kolhapur

PM/9337 MR.SHIVAJI A. KARANDE
PM/9385 MR.SUKANT SHANKAR KORDE
PM/9330 SMT.ANJALI A.KULKARNI
PM/9392 MR.RAMESH GAJANAN KULKARNI
PM/9331 MR.BHIMRAO D.PATIL
PM/9383 MR.ANANDA GOVIND VENGURLEKAR
PM/9335 MR.JOTIBA K.OULKAR

Mumbai

PM/9221 MR.MADHUKAR JAGANNATH AGASHE
PM/9401 MR.SHRIKANT N.AGNIHOTRI
PM/9272 MR.ASHOK C.BASANTANI
PM/9378 MR.SUBHASH NEELKANTH BIDAWE
PM/9252 MR.PANDURANG B.BIRJE
PM/9396 MR.MURLIDHAR S.BUNDELKHANDI
PM/9311 MR.RAMCHANDRA N.CHAVAN
PM/9346 MR.ASHOK L.CHAVAN
PM/9270 MR.LAL T.CHHATLANI
PM/9308 MR.FLEX D'SOUZA
PM/9215 MR.SURESH KASHINATH DEORUKHKAR
PM/9315 MISS.TAKSHASHILA M.DHARAMSEY
PM/9405 MR.VILAS G.DHIWAR
PM/9230 MR.RAJENDRAPRASAD R. DHURI
PM/9345 GANANMUTHU GEORGE
PM/9349 SMT.VIJAYA ALOK GHOSH
PM/9319 MR.SAKHARAM S.GIRAP
PM/9352 MR.DEEPAK L.HALDAVNEKAR
PM/9312 MR.KASHIRAM M.JADHAV
PM/9321 MRS.NIRJA N.JHALA
PM/9271 MR.SHRIPAD V.JOSHI
PM/9267 MR.GANPAT K.KHAMKAR
PM/9256 MRS.FARIDA F.KHODAIJI
PM/9229 SMT.THRITY KERSI KOTWAL
PM/9377 DR.NEERAJ S.KUHITE
PM/9268 MR.SUREH D.KULKARNI
PM/9269 MR.AJIT S.KULKARNI
PM/9342 MRS.MANGAL S.KULKARNI
PM/9374 MR.AYYAPPATH NARAYAN KUTTY
PM/9320 MR.GURUNATH N.MALVANKAR
PM/9253 MR.DILIP Y.MANERIKAR
PM/9223 MR.JAYAPRAKASH M.MASTAKAR
PM/9403 MR.JEPRI THOMAS MENDONCA
PM/9399 MR.GABRIEL P.MHAPSEKAR
PM/9212 MR.PRAFULLACHANDRA D. MOGRE
PM/9322 MR.ASHOK S.MORDEKAR
PM/9309 MR.UMESH PANDHARINATH NAIK
PM/9376 MR.LAXMAN NAGESH NEVAGI
PM/9303 MR.DEVADATTA SHRIDHAR OKA
PM/9274 MR.RAGHUNATH K. PANDE
PM/9373 MR.VIAJY SHANKARRAO PANDE

PM/9317	MRS.JAYSHREE P.PATIL
PM/9404	MR.ANANDA S.PATIL
PM/9264	MR.DENZIL A.PEREIRA
PM/9348	MR.JOSEPH S.PEREIRA
PM/9318	MR.NILKANTHA V.PHATAK
PM/9228	MRS.VAISHALI VASANT PRABHU
PM/9343	MR.KISHOR S.RAUT
PM/9300	MR.AJIT M.REGE
PM/9316	MR.ALLAN W.RODRIGUES
PM/9400	SMT.AMEETA L.ROHIRA
PM/9226	MR.VIJAY VASANT SAITAVDEKAR
PM/9350	MRS.MANASI ANUP SANKHE
PM/9265	MR.RAJARAM F. SAWANT
PM/9304	MR.BHARGAV K. SAWANT
PM/9302	MR.GIRISHCHANDRA C.SHAH
PM/9402	MR.UTTAM K.SONAWANE
PM/9313	MR.SHANKAR G.SURVE
PM/9375	MR.MEHERNOSH PHIROZE TANTRA
PM/9397	MR.UDAYPRAKASH G.TENDOLKAR
PM/9227	MRS.MEETA AJIT THADANI
PM/9255	SMT.ANURADHA E.THAKUR
PM/9306	MR.RAMJILAL M.VARSHNEY
PM/9273	MR.DILIP H.VERMA
PM/9299	MR.NAISHADH M.VIJAYKAR
PM/9398	MR.SHAMRAO M.WAGHMARE
PM/9254	MR.MUTTATHATHU S. ZACHARIA
PM/9307	MR.SHANTARAM N.GAIKWAD
PM/9301	MR.FAKIRA A.WAVAL
PM/9298	MR.SHIVAJI K.SHINGARE

Nagpur

PM/9294	MR.GURUDAS B.DARONDE
PM/9289	MR.SUDHIR P.JOSHI
PM/9296	MR.PRABHAKAR K.KATKAR
PM/9290	MR.ARUNKUMAR S.KULKARNI
PM/9287	MR.SURESH K.MESHRAM
PM/9295	SMT.SANDHYA MHAISALKAR
PM/9288	MR.ANANTKUMAR P.LANDGE

Nashik

PM/9329	MRS.VAISHALI Y.BHAT
PM/9336	MR.PANDURANG G.CHAUDHARI
PM/9382	MR.ARUN GULABRAO DAWKHARE
PM/9235	MR. R.V.DIXIT
PM/9233	MR.SHRIKANT G.GOGATE
PM/9328	MR.JAIDEV B.MORE
PM/9209	MR.ANANT G.PASTEKAR
PM/9381	MR.JAYPTRAKASH NARAYAN TORNE
PM/9395	MR.ARUN VITTHALRAO WARUDKAR
PM/9386	MRS.SMITA MADHAV GODBOLE
PM/9414	MR.SUDHAKAR GOVIND HARAK
PM/9204	MR.SHRIVALLABH M.KULKARNI
PM/9387	MRS.JYOTI PRAKASH SHIRDADE

Pune

PM/9413	MR.ARJUN R.AHER
PM/9384	MR.ANTHONY ALBERT
PM/9394	MR.LAXMAN R. ARANKE
PM/9243	MR.CHANDRAKANT D.BAHIRAT
PM/9332	MR.CHARUDATTA G.BHALWANKAR
PM/9334	MR.ASHOK K.BHATE
PM/9363	MR.DILIP V. BRAHMAKSHATRIYA
PM/9390	MRS.MEENA BHUPENDRA CHAWDA
PM/9205	SHRI ASHOK V.CHIPLUNKAR
PM/9388	MRS.DEEPA SATEESH DADHE
PM/9232	SMT.SHEELA C.GADGIL
PM/9409	MR.MADHAV SHIVRAM GADGIL
PM/9245	MR.NANDKUMAR R.GAWARE
PM/9355	MRS.SANDHYA D.GHARAT
PM/9418	MR.AVDHUT S.GODBOLE
PM/9266	MR.VENKATESH N.GOKARN
PM/9410	MR.ARVIND SAHDEO GOSAVI
PM/9417	MR.VISHWAS M.INAMDAR
PM/9251	MR.SHAM D. JADHAV
PM/9369	MR.SHANTI KUMAR JADHAV
BM/9199	MR.GAJANAN EKNATH JOSHI
PM/9324	MRS.SUPRIYA S.JOSHI
PM/9278	MR.SATISH G.KAKADE
PM/9340	MR.SHAMSUNDER B.KORHALKAR
PM/9219	MR.SUDHAKAR BALWANT KULKARNI
PM/9310	MR.SUHAS ANANT KULKARNI
PM/9333	MR.ASHOK V.KULKARNI
PM/9364	SMT.SINDHU V. KULKARNI
PM/9211	MR.ASHOK PANDURANG NAIK
PM/9407	MRS.NEETA ASHOK PARALIKAR
PM/9411	MR.GOPAL K.PARANJPE
PM/9412	MR.GAJANAN N. PATWARDHAN
PM/9210	MR.GURUNATH M.PILLAY
PM/9244	MR.RAGHUNATH S.SADAVARTE
PM/9279	MR.PRAKASH D. SARAF
PM/9406	MR.SHANTARAM KRISHNA SARAF
PM/9391	MR.ARUN NARHAR SARODE
PM/9198	MRS.ANITA SATWINDER SINGH
PM/9389	MR.CHANDRASHEKHAR S.TAMBE
PM/9325	MR.PRAKASH G.TARE

PM/9408	MR. RAMCHANDRA BHAU VANMORE
PM/9339	MR.ASHOK K.VELHANKAR
PM/9421	MR.SUBHASHCHANDRA M.WAGH

Ratnagiri

PM/9357	MR.SUDHAN W.ATHALEKAR
PM/9358	MR.ANAND C.JOSHI
PM/9282	MR.JAGDISH S.BHOSALE
PM/9362	MRS.LAXMI ARVIND KHANOLKAR
PM/9360	MR.BALKRISHNA G.NACHANKAR
PM/9283	MR.RAVIKANT V.PHADKE
PM/9281	MR.VIJAY R.PUNASKAR

Sangli

PM/9327	MR. AMIR ILAHI A. ATTAR
PM/9201	MR.BHUPAL M.KAMALAKAR
PM/9203	MR.VISHVASRAO G.PATIL
PM/9202	MR.SHIKANDARHAYAT M.SANADE
PM/9326	MR.GURURAJ S.PATIL
PM/9200	MR.SURESH I.SONAWANE

Satara

PM/9197	MR.YASHWANT MARUTRAO KADAM

Sindhudurg

PM/9372	MR.PRABHAKAR R.MIRASHI
PM/9224	MR.GAJANAN R.KHANOLKAR

Solapur

PM/9248	MR.VINAYAK G.ARADHYE
PM/9338	MR.ANANDAPPA DIVAKAR
PM/9231	MR.ARUN S.GHODSE
PM/9370	MR.SATYABODH P.HALLUR
PM/9371	MR.PRAKASH M.KOTHIMBIRE
PM/9236	SMT.SUDHA Y.KUVALEKAR
PM/9249	MR.S. W. MANGALWEDHEKAR
PM/9393	MR.SAHEBLAL IMAMSAHEB TAMBOLI

Thane

PM/9216	MR.MUKUND N.AMBEKAR
PM/9351	MR.AJIT S.KHAIRNAR
PM/9347	MR.RAJARAM K.KHANDARE
PM/9220	MR.ARJUN BUDHARAM LULLA
PM/9222	MR.VAMAN BABURAO MANJREKAR
PM/9225	MR.VIJAY KUMAR MEHROTRA
PM/9262	MR.PRAKASH Y. PEDNEKAR
PM/9261	MR.GAYABUX SINGH RAMMILAN
PM/9259	MR.DHAKOJI K.RANE
PM/9344	MRS.REKHA A.SHENDE
PM/9257	MR.SUDAM S.SHIRSAT
PM/9217	MR.YASHWANT N. WANIWADEKAR

Wardha

PM/9237	MR.MAROTI N.GAWANDE

Yavatmal

BM/9276	MR.SHARAD N.GANVIR
PM/9238	MR.GANPAT C.MADAVI
PM/9277	MR.MUKUND A.MULEY
PM/9275	MR.KIRAN G.PANDE

Associate Members

Ahmednagar

APM/8073	MRS.SUSHILA V.KULKARNI
APM/8187	MRS.MADHURI VILAS KULKARNI
APM/8186	MRS.PRATIBHA K.PHATANGARE
APM/8165	MRS.SUSHILA M.SALVE

Akola

APM/8087	MRS.KIRAN N.ARUDKAR
APM/8175	MRS.KIRAN P.KHERDEY
APM/8077	MRS.MINAL V.MOHOLKAR
APM/8078	MRS.MEGHA A.DESHPANDE
APM/8174	MRS.SHAILJA S.JOSHI

Amravati

APM/8226	MRS.KUSUM S.GHODKI
APM/8225	MRS.RANJANA D.PATIL

Aurangabad

APM/8185	MRS.NALINI R.SONAWANE

Chandrapur

APM/8125.	MRS.LEENA M.BHOJAK
APM/8121	MRS.SHIBHANA P.CHEPURWAR
APM/8120	MRS.SUNANDA R.PARKHI
APM/8122	MRS.MEETA M.TONGE

Dhule

APM/8114	MRS.ASHA A.BAGUL
APM/8115	MRS.KAMALABAI S.BAGUL

Dombivali

APM/8061	MRS.UMA TRIPALDAS BHATTAD
APM/8094	MRS.SHITAL S.BHOIR
APM/8057	MRS.SUNANDA V. DESHMUKH
APM/8056	MR.SHRIKANT L. KARDEKAR
APM/8092	MR.SUDHAKAR R.RAMDURG
APM/8097	MRS.RAJAM MURALI
APM/8142	MR.VIJAY P.GOKHALE
APM/8133	MRS.MRUNAL D.THAKUR

Goa

APM/8079	MRS.SHANTA P MASHELKAR
APM/8177	MRS.SABINA G.MENESES
APM/8112	MR.RAGHUVIR VERNEMKAR
APM/8080	MRS.JAYSHRI V.KULKARNI

Jalgaon

APM/8084	MRS.NILIMA R.JOSHI
APM/8230	MRS.MEENAKSHI B.PHALAK

APM/8229 MRS.VASUNDHARA R.RANE
APM/8052 MRS.GEETANJALI N.RENBHOTKAR
APM/8051 MRS.LATA A.SONVALI
APM/8085 MRS.RAJANI R.VAKHARE

Kolhapur

APM/8161 MRS.LALITA S. KARANDE
APM/8199 MRS.JAY6SHRE S.KORDE
APM/8206 MRS.SUSHMA RAMESH KULKARNI
APM/8155 MRS.ASHALATA B.PATIL
APM/8198 MRS.SUNANDA A. VENGURLEKAR
APM/8159 MRS.JAYSHREE J.OULKAR

Mumbai

APM/8064 MRS.MADHUVANTI M. AGASHE
APM/8213 MRS.YAMINI S.AGNIHOTRI
APM/8105 MRS.MADHU BASANTANI
APM/8195 MRS.UMA SUBHASH BIDAWE
APM/8089 MRS.DEEPA P. BIRJE
APM/8210 MRS.ANURADHA M.BUNDELKHANDI
APM/8139 MRS.PUSHPALATA R.CHAVAN
APM/8136 MRS.ANGELINE D'SOUZA
APM/8058 MRS.SHAILA S. DEORUKHKAR
APM/8217 MRS.VAISHALI V.DHIWAR
APM/8169 MRS.RAJAM GEORGE
APM/8145 MRS.SHAILA S.GIRAP
APM/8173 MRS.KALPANA D.HALDAVNEKAR
APM/8140 MRS.SUNITA K.JADHAV
APM/8146 MR.NILAY I.JHALA
APM/8104 MRS.SHRADDHA S.JOSHI
APM/8101 MRS.GEETA KHAMKAR
APM/8091 MR.FAROKH J.KHODAIJI
APM/8194 DR.MANDA N.KUHITE
APM/8102 MRS.TANVI S.KULKARNI
APM/8103 MRS.SUNITA A.KULKARNI
APM/8166 MR.SUHAS R.KULKARNI
APM/8192 MRS.SATHI NARAYAN KUTTY
APM/8066 MRS.ANJALI JAYPRAKASH MASTAKAR
APM/8215 MRS.JASCINTHA J.MENDONCA
APM/8055 MRS.PRACHEE P. MOGRE
APM/8147 MRS.SUHAS A.MORDEKAR
APM/8137 MRS.ARUNA UMESH NAIK
APM/8131 MRS.V.D.OKA
APM/8106 MRS.SUMAN R.PANDE
APM/8144 MR.PRABHAKAR L.PATIL
APM/8216 MRS.KAMAL A.PATIL
APM/8098 MRS.VICTORIA PEREIRA
APM/8170 MRS.EVA J. PEREIRA
APM/8070 MR.VASANT G. PRABHU
APM/8167 MRS.ULKA K.RAUT
APM/8128 MRS.SUSHAMA A.REGE
APM/8143 MRS.OLINDA RODRIGUES
APM/8212 MR.L.P.ROHIRA
APM/8171 MT.ANUP SANKHE
APM/8099 MRS.MADHAVI R.SAWANT
APM/8132 MRS.SUPRIYA B.SAWANT
APM/8130 MRS.DAKSHA G.SHAH
APM/8214 MRS.SHANTA U.SONAWANE
APM/8141 MRS.UMA S.SURVE
APM/8193 MRS.ZARIN M.TANTRA
APM/8211 MRS.SUCHITRA U.TENDOLKAR
APM/8069 MR.AJIT B.THADANI
APM/8134 MRS.SHASHI R.VARSHNEY
APM/8127 MRS.BHARTI N.VIJAYKAR
APM/8090 MRS.REEBY ZACHARIA
APM/8135 MRS.SANJIVANI S.GAIKWAD
APM/8129 MRS.CHARULATA F.WAVAL
APM/8126 MRS.SUREKHA S.SHINGARE

Nagpur

APM/8123 MRS.USHA G.DARONDE
APM/8118 MRS.SUCHITRA S.JOSHI
APM/8124 MRS.PRATIBHA P.KATKAR
APM/8119 MRS.ASHWINI A.KULKARNI
APM/8116 MRS.CHHAYA S.MESHRAM
APM/8117 MRS.CHARUSHEELA A.LANDGE

Nashik

APM/8154 MR.YASHWANT G.BHAT
APM/8160 MRS.PRABHAVATI P.CHAUDHARI
APM/8197 MRS.SHOBHA A.DAWKHARE
APM/8072 MRS.MADHURI S.GOGATE
APM/8153 MRS.RAJSHREE J. MORE
APM/8053 MRS.NEELAM A.PASTEKAR
APM/8196 MRS.CHARUSHEELA J.TORNE
APM/8209 MRS.MADHURI ARUN WARUDKAR
APM/8200 MR.MADHAV D.GODBOLE
APM/8224 MRS.SUNITA S.HARAK
APM/8049 MRS.SUDHA S.KULKARNI
APM/8201 MR.PRAKASH D. SHIRDADE

Pune

APM/8223 MRS.SHOBHANA A.AHER
APM/8208 MRS.VIDYA LAXMAN ARANKE
APM/8081 MRS.SHAKUNTALA C.BAHIRAT
APM/8156. MRS.VAISHALI C.BHALWANKAR
APM/8158 MRS.ANJALI A.BHATE

APM/8184 MRS.MEENAKSHI BRAHMAKSHATRIYA
APM/8204 MR.BHUPENDRA K.CHAWDA
APM/8050 MRS.ARUNA A.CHIPLUNKAR
APM/8741 MR.SATEESH VIVEK DADHE
APM/8220 MRS.VAIJAYANTI MADHAV GADGIL
APM/8083 MRS.AGNES N.GAWARE
APM/8176 MR.DHANANJAY G.GHARAT
APM/8228 MRS.SHEELA A.GODBOLE
APM/8100 MRS.USHA V.GOKARN
APM/8221 MRS.SUNANDA ARVIND GOSAVI
APM/8227 MRS.VAISHALI V.INAMDAR
APM/8088 MRS.KAMAL S.JADHAV
APM.8188 MRS.PADMAJA JADHAV
ABM/8044 MRS.ASHA G. JOSHI
APM/8149 MR.SUDHEER M.JOSHI
APM/8110 MRS.ROHINI S.KAKADE
APM/8164 MRS.VIBHAVARI S.KORHALKAR
APM/8062 MRS,VASANTI SUDHAKAR KULKARNI
APM/8138 MRS.SHILPA SUHAS KULKARNI
APM/8157 MRS.CHITRALEKHA A.KULKARNI
APM/8054 MRS.ANJALI ASHOK NAIK
APM/8218 MR.ASHOK B.PARALIKAR
APM/8222 MRS.MADHAVI G.PARANJPE
APM/8032 MRS.SHOBHA R.SADAWARTE
APM/8111 MRS.SHUBHADA P. SARAF
APM/8205 MRS.NIRMALA ARUN SARODE
APM/8043 MR.SATWINDER SINGH
APM/8203 MRS.GEETA C. TAMBE
APM/8150 MRS.PRADNYA P.TARE
APM/8219 MRS.ALKA R.VANMORE
APM/8163 MRS.SHAILJA ASHOK VELHANKAR
APM/8231 MRS.DEEPA S.WAGH

Ratnagiri

APM/8178 MRS.SUKHADA S.ATHALEKAR
APM/8179 MRS.SHITAL A.JOSHI
APM/8113 MRS.SMITA J.BHOSALE
APM/8182 MR.ARVIND KHANOLKAR
APM/8181 MRS.NAYANA B.NACHANKAR

Sangli

APM/8152 MRS.SHEHANZBI A. ATTAR
APM/8046 MRS.PUSHPALATA B.KAMALAKAR
APM/8048 MRS.VIJAYA V.PATIL
APM/8047 MRS.NAJAMA S. SANADE
APM/8151 MRS.RAJANI G.PATIL
APM/8045 MRS.KAMAL S.SONAWANE

Satara

APM/8042 MRS.PUSHPA YASHWANT KADAM

Sindhudurg

APM/8191 MRS.RATNAPRABHA P.MIRASHI
APM/8067 MRS.ANURADHA G. KHANOLKAR

Solapur

APM/8162 MRS.MONICA DIVAKAR
APM/8071 MRS.RATNAMALA A.GHODSE
APM/8189 MRS.ARCHANA S.HALLUR
APM/8190 MRS.ANJALI P.KOTHIMBIRE
APM/8086 MRS.MANJIRI S.MANGALWEDHEKAR
APM/8207 MRS.REHANA SAHEBLAL TAMBOLI

Thane

APM/8059 MRS.MINAL MUKUND AMBEKAR
APM/8172 MRS.SANDHYA A.KHAIRNAR
APM/8063 MRS.SHAKUNTALA ARJUN LULLA
APM/8065 MRS.USHA VAMAN MANJREKAR
APM/8068 MRS.MADHU MEHROTRA
APM/8096 MR.MINAL P.PEDNEKAR
APM/8095 MRS.KRISHNA SINGH RAMMILAN
APM/8093 MRS.VAISHALI D.RANE
APM/8168 MR.ARVIND J.SHENDE
APM/8060 MRS.SUSHAMA Y. WANIWADEKAR

Wardha

APM/8075 MRS.SUDHA M.GAWANDE

Yavatmal

APM/8108 MRS.HINDMALA S.GANVIR
APM/8076 MRS.GIRJABAI G.MADAVI
APM/8109 MRS.BHAGYASHREE M.MULEY
APM/8107 MRS.APARNA K.PANDE

Family Pensioner Members

Amravati

FPBM/1000 SMT.MANGALA M.TAPPE

Dombivali

FPPM/0997 SMT.SARITA R. AWAD

Mumbai

FPPM/0998 SMT.VIMAL S.KARNIK

Nagpur

FPBM/0995 SMT.VAISHALI S.AKOJWAR
FPBM/0996 SMT.SANJANA S.JUGADE.

Pune

FPPM/0999 MR.ANIL JANARDAN DANI
FPBM/0993 SMT.VENU B.MANDHARE
FPPM/0992 SMT.JYOTI A.MEHTA
FPBM/0994 SMT.NEETA A.BONGANE

List of Donors who gave Donations during Annual General Meeting dt.1-08-2008

NAME	AMOUNT
SMT.SHUBHADA GADGIL	6100
MR.B.R.GADRE	2000
M/s NAVADIKAR MUSICALS	1500
MR.SHRINIWAS PADALIKAR	1111
MR.V.D.KULKARNI	1111
MR.M.M.AYACHIT	1002
MR.SUHAS BHALERAO	1001
MR.C.B.HINGORANI	1001
MR.V.H.GURJAR	1000
SMT.MUDHWA HIRALAXMI	1000
MR.V.G.PENDSE	1000
MR.V.R.PUNEKAR	750
MR.A.G.JOSHI	501
MR.G.B.PHATAK	501
SMT.SHALINI KASHIKAR	501
MR.VIKRAM R.PANDIT	501
MRS.ALKA P.JOSHI	501
MR.P.G.KAKODKAR	501
MR.S.D.DANDAVATE	500
MR.G.H.GURJAR	500
MR.A.M.JOSHI	500
MR.NARAYAN GUJAR	500
MR.DAYANAND SHASTRI	500
MR.B.A.DESAI	500
MR.ASHOK A.APTE	500
MR.M.K.DEO	500
MRS.R.S.KOTASTHANE	500
MR.PRAMOD Y.JOSHI	500
SMT.KAVERI C.KUVALEKAR	500
MR.M.G.SARAF	500
MR.V.K.HERLEKAR	500
MR.G.L.DEO	500
MR.A.M.SARAF	251
SMT.VANDANA S.KULKARNI	251
MR.V.L.KARANDIKAR	250
MR.V.G.KOTWAL	250
MR.ASHOK E.KASHIKAR	201
SMT.SHARAYU A.KULKARNI	201
MR.J.R.VIRJI	201
MR.ARUN RAJE	200
MR.VISHWAS M.BHAGWAT	200
MR.K.S.DHINGRA	200
MR.ARUN PATANKAR	200
MR.S.V.PAREKH	151
MR.D.N.MORE	105
MR.A.M.JADYAL	105
MR.P.R.GUPCHUP	101
MR.B.K.KIRTIKAR	101
MR.ASHOK BUTALA	101
MR.P.S.RAJE	101
MR.R.H.DASTANE	101
MR.J.D.BOGGA	101
MR.RAGHUNATH A.INAMDAR	101
MRS.MINAL Y.DABKE	101
MR.D.R.BENDRE	101
MR.S.A.MULAY	101
MR.A.P.NIMDEO	101
MR.W.A.KURHEKAR	101
MR.ANAND M.DESHPANDE	100
MRS.ANANDI A.DESHPANDE	100
MR.S.V.SAHASRABUDHE	100
MR.MAHADEO V.DESHPANDE	100
MR.D.A.KULKARNI	100
MR.S.S.SAHASRABUDHE	100
MR.V.G.MULAY	100
MR.V.M.BHALERAO	100
MR.A.D.KALE	100
MR.ASHOK WAKCHAURE	100
MR.RAMESH VAIDYA	100
MR.L.G.KULKARNI	100
MR.VILAS WADVEKAR	100
MR.S.W.KHAJURKAR	100
MR.P.P.DUNAKHE	100
MR.M.K.JOSHI	100
MR.V.N.SETH	100
SMT.MANGALA KHADILKAR	100
MR.ANIL KHADILKAR	100
MR.S.G.THORBOLE	100
MR.RAVIKANT V.PANDIT	100
MR.RAM KAMLAKAR	100
MR.B.S.SHINDE	100
MR.S.S.PATKI	100
Total Rs. -	**34,960**

0 रविराज

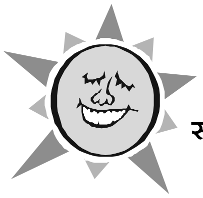

आला हळुहळू वरती तो रविराज ।
वेगळेच तेज भासे आज ।।
प्रकाशली दिशा पूर्व ।
दैदीप्यमान शोभा अपूर्व ।।
सोनेरी किरणांनी दिपले गगन ।
उजळले तसेच मन ।।
आनंदले पक्षीगण ।
प्रफुल्लीत फुलं-पानं ।।
उजळूनी निघाल्या दिशा अन् पाऊलवाटा ।
जाहल्या सोन-केशरी सागर-लाटा ।।
फांद्यांमधूनी उतरले असे रविकिरण खाली ।
धरतीने जणु पिवळी शाल पांघरली ।।

- सौ.मंगला वि.पुणतांबेकर, पुणे

'संवाद' लेख स्पर्धा २००८

पुरुष विभाग : तृतीय पारितोषिक विजेता लेख

''आयुष्यात मी काय कमावलं ? काय गमावलं ?'' शोध आणि बोध

काय कमावलं आणि काय गमावलं याचा लेखाजोखा मांडताना आज आठवतयं - बँकेत काम करत असताना 'श्रीमंत' करणारे किती छोटे छोटे कण वेचले होते आपण ! जमाराशी वृद्धीसाठी आणि ग्राहक सेवेसाठी चांदीची ट्रॉफी आपल्याला मिळाली तेव्हा किती श्रीमंत केलं होतं आपल्याला ! नंतर वैयक्तिक सेवा विभागात प्रमुख म्हणून काम करताना स्टेशन रोड सोलापूर शाखेत निवृत्ती वेतन धारकांसाठी मोफत वैद्यकीय चिकित्सा आणि विनामूल्य औषध वाटपासाठी एक मेळावा भरवला आणि निवृत्ती वेतन धारकांना त्यांच्या मनातलं सगळं बोलण्यासाठी, त्यांना बोलतं करण्यासाठी, निचरा होऊ देण्यासाठी बँकेचं व्यासपीठ देऊ केलं होतं. तेव्हा डोळ्यात अश्रू आणि हातात आपले हात घेऊन काही निवृत्ती वेतनधारक कृतज्ञ झाले - तो क्षण ! त्याक्षणीही असेच श्रीमंत झालो होतो आपण. सुशिक्षित बेकार योजनेखाली त्या तरुणाला वेळेवर कर्ज दिलं तेव्हा त्याच्या चेहऱ्यावरचं समाधान आणि काही वर्षांनी त्यानं ते व्यवस्थित फेडलं म्हणून आपल्याला झालेला आनंद - हे सगळे 'श्रीमंत' करणारे तर क्षण होते !

''हाती खूप पैसा आला म्हणून आपण काही सोन्याचा भात खात नाही. आपल्याला मिळालेला पैसा गरजूंना, आपल्या तुलनेत कमनशीबी असणाऱ्या गरीबांना मदत करण्यासाठी परमेश्वरानं आपल्याला दिलेला असतो. Compassion towards poor, downtroden is very important in the life.

Infosys Foundation च्या अध्यक्षा डॉ.सुधा मूर्ती हजारो बहुश्रुत सोलापूरकरांसमोर बोलत होत्या - टाळ्यांचा पाऊस पडत होता.

''जवळीक संस्थेचे शशीकांत लावणीस खूप चांगलं काम करताहेत. त्यांच्यामुळे मी आज सोलापूरात आले.'' असं सुधा मूर्ती म्हणत असताना आपण खूप श्रीमंत होत होतो.

१०० कोटीहून अधिक रूपये गरीबांच्या आरोग्यासाठी, शिक्षणासाठी खर्च करणाऱ्या पद्मश्री सुधा मूर्ती ! सहा विद्यापीठांकडून 'डॉक्टरेट' पदवीने सन्मानित झालेल्या, भारताचे भूषण सुधा मूर्ती ! त्यांच्या हस्ते सत्कार झाला आपला आणि खूप कमावलं आयुष्यात असंच वाटलं !

तरल दिग्दर्शक, संवेदनशील पटकथालेखक, प्रेमळ बाप 'गुलजार'. हिंदी चित्रपटसृष्टीतला एक 'बाप' माणूस त्यांच्या 'बोसकीयाना' बंगल्यातल्या वैयक्तिक भेटीनेही ही 'श्रीमंती' दुसऱ्यांदा अनुभवली आपण. 'गुलजार बोलतो त्याची कविता होते' ह्या कार्यक्रमाचे ५० हून अधिक प्रयोग कोल्हापूर-पुणे, सांगली-मुंबई इथे झाले. कार्यक्रमाची 'कॅसेट' निघाली तेव्हा कराची मधल्या माझ्या एका मित्राला देण्यासाठी तुमची आणखी एक कॅसेट मला हवी आहे' असा प्रत्यक्ष 'गुलजारांचा' फोन आला आणि आपण रोमांचित झालो. आपणच काय आपल्या घरचा फोनही 'श्रीमंत' झाला होता त्या दिवशी !

पु.ल.देशपांडे, गुलजार, सुधा मूर्ती यांच्या वैयक्तिक सहवासांनी खूप 'कमावलं' आयुष्यात. सोबतीला अरूणा ढेरे, राजन खान, शांता शेळके, चंद्रशेखर गोखले या साऱ्यांनी सुगंधच सुगंध दिला. त्यांच्या वैयक्तिक भेटींनी रूपये, आणे, पै-यांच्या व्यवहारी जगात वावरताना बँकेत काम करताना - कुटुंबातल्या जबाबदाऱ्या पार पाडत असताना त्या परमेश्वरानं हे दान पदरात पसा पसाभर टाकलं - हीच तर कमाई आपली ! खरी कमाई. आकड्यात न मोजता येणारी - टॅक्स भरायला अथवा चुकवायला न लावणारी - ही खरी श्रीमंती !

पण आयुष्यात काय कमावलं यापेक्षा काय गमावलं याची जंत्री करू म्हटलं तर यादी मोठी होईल. मग लक्षात येतं की आपण गाभूळलेली चिंच अनेक वर्षात खाल्ली नाही. जत्रेत मिळणारे आणि हवेत उंचच उंच जाणारे लाल-निळे फुगे आपण खूप वर्षांत उडवले नाहीत. रात्री चमकणारे काजवे पकडून खिशात टाकले नाहीत. दोन बोटं तोंडात अलगद आत घालून, आपल्याला आता शिट्टी वाजवता येत नाही. कापसाची म्हातारी पकडण्यात आपल्याला आता 'चार्म' वाटत नाही. ते साबणाचे फुगे, विटीदांडू, ते दोन दोन मुलांच्या रांगा करून जोड्या करून चालणं, २६ जानेवारी, १५ ऑगस्टला शाळेत मिळणाऱ्या त्या गोड रंगीबेरंगी गोळ्या, तो खाऊ आता तसलं काही नाही. बालपणीचा तो काळ सुखाचा पार क्षितिजापलिकडं गेलाय हे लक्षात आलं की मन उदास होतं.

१४ वर्षांचा असताना वडील गमावून बसलो. लहानपणी आपली इवली बोटं हातात धरून शाळेच्या मोठ्या इमारतीत सोडायला येणारे, आपल्या मित्रांबरोबर मित्र होऊन क्रिकेट खेळणारे, नवा घेऊन दिलेला फुटबॉल पहिल्याच दिवशी शाळेत हरवून आल्यावर आपलं कसनुसं अपराध्यासारखं झालेलं तोंड पाहून ''अरे, चालायचंच. वेडा ! आपण दुसरा बॉल आणू उद्या !'' असं म्हणणारे आणि पोराच्या चेहऱ्यावर 'हसू' परत आणणारे वडील गमावून झालेलं नुकसान पुढे आयुष्यात भरून निघालं नाही. ''भिऊ नकोस, मी तुझ्या पाठीशी आहे !'' असा दिलासा देणारे अक्कलकोटचे स्वामी समर्थ नंतर ! पण त्याही आधी 'वडील' हे तर पाहिलेले देव !

पुढे मग खूप वर्ष आईनं 'आई आणि वडील' या दोन नात्यातला फरक जाणवू दिलाच नाही.

''आई एक नाव असतं, घरातल्या घरात गजबजलेलं गाव असतं

आई असतो एक धागा, वातीला उजेड दाखवणारी समईतली जागा !''

पण ही जागाही गमावली आपण. आई गेल्यावर वडील गेल्याचं

दुसऱ्यांदा दुःख अनुभवलं. आईला आज्जी होण्याची उसंतही देवानं दिली नाही.

आणि अखेरीस 'तुलाही' गमावून बसलो मी. एक साथ असते रस्ते ओलांडताना - जिवलग आधाराची - ती हरवून बसलो मी ! आपल्या लग्नानंतर लगेचच बहिणीचं लग्न ठरल्यावर देण्याघेण्याचा प्रश्न ऐरणीवर आला. अंगावरची पुरती हळदही न उतरलेली 'तू' पुढे सरसावलीस. तुझ्या माहेराहून आणलेलं सारं 'स्त्री-धन' अंगावरून उतरवलंस आणि हसत म्हणालीस,

''हे काय ! ताई वन्संसाठी माझे हे सगळे दागिने आहेत ना - मग आता काळजी कशाची करताय ?'' केवढा अभिमान वाटला तेव्हा मला आणि माझ्या आईविना सगळ्या पोरक्या घराला 'आधार'. पुढे दिवस पालटले. अपार सुखं आली दाराशी पण मधुमेहानं अशीच अचानक नेलं तुला आमच्यातून.

हं ! काय कमावलं, काम गमावलं याचा ताळेबंद नकोच होता मांडायला. ह्या साऱ्यांना गमावून मांडलेल्या लेखाजोख्यात बाकी शून्यच येणार ना ?

''आभाळांसाठी पाखरू हवे
पाखरांसाठी झाड हवे
झाडासाठी अंगण हवे
अंगणासाठी घर हवे
घराला दोन डोळे हवेत''

'इंदीरा संतां'च्या या कवितेतले आई-वडील हे दोन डोळे ! ते गमावले अन् आता वाटतं - घर, अंगण, झाड, पाखरू हेही हळूहळू गमावून बसलो आपण.

पण गेलेली वर्ष, गेलेली माणसं परत येणार नाहीत. भविष्यातल्या वर्षांची शाश्वती नाही. अशा वेळी आपल्या हातात एकच उरतं -आजच्या दिवसाची Quality वाढवणं. आजच्या दिवसाला नटवणं, आनंद आणि हंसू उधळता येईल तेवढं उधळून देणं !

- शशीकांत लावणीस, सोलापूर

---

0 विनोद - कारण ☺

तंटामुक्त एका खेडेगावात सरपंचाच्या एकसष्टी निमित्त मोठी सत्कार सभा झाली. त्यांचे भाषणही चांगले झाले. गळ्यात भरपूर हार आले. सभेला सगळा गाव लोटला होता.

एक गावकरी - (ग्रामसेवकास)

कां हो ? एवढी मोठी सभा झाली, सरपंचांचे गळ्यात चांगले ५०/६० हार पडले. तरी सरपंचांच्या चेहऱ्यावर निराशा का ?

ग्रामसेवक - अहो ! त्यांनी एकूण ७५ हारांचे पैसे दिले होते. आता बोला !

- प्रभाकर गुपचूप, पुणे

'संवाद' लेख स्पर्धा २००८

स्त्री विभाग : तृतीय पारितोषिक विजेता लेख

''आमच्या वेळी बाई, असं नव्हतं !''

फोनची रिंग वाजली. ''हॅलो, अहो आई, मी सोनाली. उठायला जरा उशीर झालाय. आम्ही तिकडेच येतोय ब्रेकफास्टला, येऊ ना? आणि पोळीभाजी झालीय ना, तुमची लवकर होते ना म्हणून म्हटलं. तीच नेईन मी डब्यात. मनिष ना, कंपनीत जेवणार आहेत. ठेवते. उशिर झालाय ना, ५ मिनिटात येतोच आम्ही !''

''कुणाचा गं फोन होता, सुनेचाच असणार हो तुझ्या ! मुळीसुद्धा धाक नाही हो तुझा, कसल्या सासवा ग तुम्ही हल्लीच्या, आमच्यावेळी नव्हते हो असे ! सासू म्हटली की वर तोंड करून बोलायची सोय नव्हती म्हटलं '' - इति माझ्या सासुबाई.

'आमच्यावेळी बाई असं नव्हतं' ची सुरूवात तर हेड ऑफिसमधूनच झाली. पण त्या म्हणाल्या ते थोडंसं खरंच होते. मी पण कितीतरी वर्षे त्यांना घाबरतच होते. त्यामुळे संवाद अर्थातच जेवढ्यास तेवढाच व्हायचा. हे अंतर आस्ते आस्तेच कमी झाले. पण माझ्या सुनेने त्यांच्या काळाप्रमाणे ते झटक्यात कमी करून टाकले आणि मलापण ते खूप भावले. ती माझ्यावर आईसारखाच हक्क गाजवते आणि मायापण लावते, मग कशाला हवा धाक नि भिती ?

एकदा माझी नात श्रिया वय वर्षे ६/७ तणतणतच आली. ''आजी बघ ना गं आई काही सांगतच नाही, म्हणे आजीला विचार.'' मी म्हणाले, ''बोल काय म्हणतेस ?'' ''अग आजी, आज ना God कृष्णाची स्टोरी सांगितली टिचरनी. आता तूच सांग, त्या कंसमामाने देवकी नि वसुदेव दोघांना एकत्र कशाला ठेवले ? आणि त्या जाहिरातीत दाखवतात ते नव्हतं का त्यांना माहीत ? ऐकून मलाच काय बोलावे, सुचेना. आजकाल टी. व्ही. आणि जाहिराती मुलांचे बालपण का हिरावून घेत आहेत ? 'आमच्यावेळी नव्हते हो असे !' मुले मुलांसारखीच वागायची/बोलायची.

माझ्या आत्याच्या लग्नात मी असेन ७/८ वर्षांची. लग्न ठरल्यावर सगळे तिची चेष्टामस्करी करायचे. मी उगाचच तिच्या मागे मागे. एकदा तिला काका म्हणे, ''काय ताईबाई, आता हनीमूनला जायचे ना, मजा आहे बुवा एका माणसाची.'' मला काही कळेना. कोल्हापूरला देवीला जायचे माहीत होते, आणखीसुद्धा पुष्कळ गावे माहीत होती पण हे नव्हते, हनीमून का काय ते ! 'काका सांग ना, आत्या कुठे जाणार आहे ?' काका हसत एका दिशेला, आत्या दुसऱ्या. मी धावतच स्वयंपाकघरात, समोर काकू. काकू, सांग ना, हनीमून कुठे आहे, तू गेली होतीस ?' 'अग्गोबाई, कार्टी बघा काय विचारतेय ?' म्हणून काकू आईकडे. मी आईकडे, ''आई, आई, तूच सांग, हनीमून कुठे आहे, तू तरी गेली होतीस

का ?'' आईने एकदा टिपिकल आईच्या मोठ्ठ्या डोळ्यांनी पाहिले. पाठोपाठ एक धपाटा आणि वर तोंडाचा पट्टा. ''परत असलं विचारशील तर बघ, एवढीशी चिमुरडी, नाक पुसायची अक्कल नाही. (आता त्याचा काय संबंध होता का इथे ?) सांगून ठेवते, असले भलते सलते विचारून मला मान खाली घालायला लावू नकोस, अगोचर नुसती ?'' एवढे रागवायला काय झालं कोण जाणे, माहीत नसेल तर तसं सांगावं, मी हिरमुसले. आमच्यावेळी बाई हे अस्सं होतं पहा, जरा कुठे ज्ञानात भर घालावी म्हटले तर मार खायची लक्षणं.

असंच एकदा श्रियाला घेऊन माझ्या आजोळी गेले होते. आजोळचे घर तसे छोटेसेच. पूर्वी कोठे सगळ्यांची घरे मोठी असायची? श्रिया हळूच म्हणते कशी, ''अग आजी, दोनच रूम, मग किचन, बेडरूम, गेस्ट रूम ?'' मनात म्हटले, आमच्यावेळी नव्हती ग असली चैन आणि प्रायव्हसी वगैरे. आणि जनात म्हटले, ''अगं सोन्या, इथेच तर माझे मामा, मावशा, आई लहानाच्या मोठ्या झाल्या, त्यांची शिक्षणं, लग्न, सणवार इथेच झाले. घर लहान असले म्हणून काय झालं, सर्वांना सामावून घेणारी मनं तर मोठी होती ना!''

समाजाच्या मानसिकतेचे प्रतिबिंब चित्रपटातून दिसत असते. आमच्या वेळी मोठ्या पडद्यावर नायक-नायिका चंद्राच्या साक्षीने हळुवार प्रेमाच्या आणा भाका भावपूर्ण आणि श्रवणीय अशा सुरांच्या साथीने घेत असत. आता मात्र दिवसाउजेडी भर रस्त्यावर पुढे मागे १०/१५ जण कवायत किंवा सर्कस केल्याच्या थाटात, तोकड्या कपड्यात, विचित्र आणि अशोभनीय अंगविक्षेप करत हे दोघे जेव्हा 'जब तक रहेगा समोसेमें आलू' म्हणत प्रेमाच्या हळव्या नि कोमल भावनेचा खेळखंडोबा कसा करून टाकतात ते पाहिल्यावर म्हणावेसे वाटतेच ना, की आमच्या वेळी नव्हते बाई असे !

काव्य, संगीत, नृत्य, अभिनय इ. ललित कलांचे महत्त्व आता सर्वांनाच मान्य झाले आहे. छोट्या पडद्यामुळे होतकरू कलावंतांना हक्काचे व्यासपीठ, प्रसिद्धी आणि आर्थिक पाठबळही मिळत आहे. आणि या सर्वांबरोबरच आणि त्यामुळेच घरचाही पाठिंबा त्यांना सहजच मिळतो आहे. आमच्यावेळी बाई असे नव्हते. जरा कुठे मोठ्याने गाणे म्हटले की थिल्लरपणा समजला जायचा.

आमच्यावेळी घराचा केंद्रबिंदु पुरुषच असायचा. मुलगी लहान असताना पिता, नंतर भाऊ/नवरा मग मुलगा तिच्यावर सत्ता गाजवायचे. तिच्या गुणांप्रमाणे नव्हे तर पतीच्याच मिळकतीप्रमाणे/प्रतिष्ठेप्रमाणे तिला घरात/समाजात मानसन्मान मिळत असे. मग मामलेदाराची बायको मामलेदारीण तर घरमालकाची मालकीणबाई वगैरे आणि दुर्दैवाने नवरा हयात नसेल तर त्याचे खापर तिच्याच डोईवर. आधीच सासुरवाशीण त्यात विधवा, सर्वांचे उणेदुणे बोल तिने सोसायचेच. पण सणवार, धार्मिक कार्याच्या वेळी तिला सहजच बाजूला केले जायचे. सौभाग्यालंकार तर अशक्यच, पण जे कुंकू ती लहानपणापासूनच लावायची, त्यावरही तिचा हक्क नसायचा. सांगायला संकोच आणि दु:खपण होते की विधवा स्त्रियांनी चोळी घालू नये असाही संकेत होता. आज मात्र मुलीच्या विवाहाचे वेळी पिता हयात नसेल तर आई देवक ठेवते, नव्हे मुलगी तसा आग्रह धरते, गुरूजी/समाज/सासरची मंडळी त्याला जेव्हा आनंदाने मान्यता देतात, तेव्हा अगदी समाधानाने म्हणावेसे वाटते, आमच्यावेळी नव्हते हो असे !

राज्य स्तरावर हुतुतू खेळायला ताईची निवड झाली होती. काका पाठवायला मुळीच तयार नव्हते. बाईपण घरी आल्या होत्या समजूत घालायला. पण नाहीच. त्याच माझ्या ताईने आम्ही लेकीला उच्चशिक्षणासाठी परदेशी पाठवले, म्हणून माझी पाठ थोपटली, तेव्हा तिने त्याकाळी थोपवलेले अश्रू मला आत्ताही तिच्या डोळ्यात अगदी स्वच्छ दिसले.

अजूनही सांगावे तेवढे थोडेच आहे. गेल्या २५/३० वर्षात भोवतालच्या परिस्थितीत झपाट्याने बदल झाला. समाजाचा मोठा भाग असलेला मध्यमवर्ग, ज्या वर्गावर संस्कार, परंपरा, नीतीमूल्ये, शिक्षण जोपासण्याची जबाबदारी असते, तो वर्ग एका नवश्रीमंत होण्याच्या प्रक्रियेतून जात आहे. अर्थातच कालच्या चैनीच्या गोष्टी आज गरजेच्या झाल्या आहेत. कालच्या कौतुकाच्या/सन्मानाच्या गोष्टी आज थट्टेच्या झाल्या आहेत. कालचा साधेपणा आज बावळटपणा ठरतो, नि:स्वार्थी मदत केली तर तो अव्यवहारीपणा ठरतो आणि आल्यागेल्याच्या घराला पूर्वी प्रतिष्ठा होती, आता पसारा म्हणतात.

बदलत्या काळाबरोबर मुली खूप शिकल्या आणि मिळवत्या झाल्या, एवढेच नाही तर सर्व क्षेत्रात वेगाने पुढे जाऊ लागल्या. पुरुषांची मक्तेदारी असलेली क्षेत्रेही त्यांनी आपलीशी केली. पूर्वी तिची मिळकत म्हणजे त्याची भाकरी तर तिचे मीठ एवढीच. पण आता ती त्याला क्वचित मागेही टाकू लागली. आणि इथेच सगळे बदलू लागले. त्याला, तिची कार्यक्षमता, कामाचा झपाटा, तारतम्य, निर्णय घेण्याची क्षमता, प्रतिकूल परिस्थितीतही चिवटपणे झुंज देण्याचा तिचा स्वभाव या सर्वांमुळे मानावेच लागेल. आता त्याच्याबरोबर तिचेही कामाचे तास वाढले. या सर्वांमुळे पूर्वी संसारात त्याचा सहभाग जो पूर्वी फक्त पैसे मिळवण्यापुरताच होता, तो वाढला. आता तो तिला मदत करू लागला. बाळाचे संगोपनही दोघे मिळून करू लागले. खऱ्या अर्थाने संसार दोघांचा झाला.

म्हणूनच आमच्यावेळी बाई असं नव्हतं असे जेव्हा कौतुकाने म्हणण्याची वेळ येते, तेव्हा अशी वेळ वारंवार येवो असेच म्हणावेसे वाटते, खरे ना !

- सौ.उत्तरा श्रीनिवास सोमण, पुणे.

प्रथम वर्ष पुण्यस्मरण

कै.सौ.मंदाकिनी राजाराम पंडित (जळगांव)

जन्म - १३ एप्रिल १९४८, स्वर्गवास - ९ सप्टेंबर २००७

देह ऐसा झिजवावा, जैसा चंदन व्हावा ।
आयुष्य संपले तरी, सुगंध दरवळत रहावा ।।
मनी होते भोळेपण, कधी न दाखविले मोठेपण ।
चेहरा होता हसतमुख, सर्वांची होती अतिप्रिय
लाभेल का अशी पुन्हा दिव्यमूर्ति
पुनर्जन्म घ्या आमच्यासाठी व श्रेया, अथर्वसाठी

* आपले शोकाकुल *

श्री.राजाराम मंगु पंडित (पती)

चि.गिरीषकुमार व सौ.नेहा पंडित (मुलगा व सून)
श्री.योगेश व सौ.संगिता महाजन (जावई व मुलगी)
श्री.नरेंद्र व सौ.चारुशिला पाटील (जावई व मुलगी)
श्री.संजय व सौ.ज्योति येवले (जावई व मुलगी)
चि.श्रेया, अथर्व पंडित (नातवंडे)
चि.बिट्टू, राज, सोनू, आदित्य (नातवंडे)

समस्त पंडित परिवार कोचूर, ता.रावेर,जि.जळगांव

भाव तोची देव

जून २००७ चा शेवटचा आठवडा. माझ्या पाठीची शस्त्रक्रिया (Spinal Stenosis) होऊन एक वर्ष झाले नव्हते. तरी बायकोच्या आग्रहावरून मी कसाबसा LFC वर कुलू, मनाली, सिमला चा दौरा करायला तयार झालो. मुख्य म्हणजे हा दौरा संपल्यावर बसने परत येताना, यात्रिक ट्रॅव्हल्स ची संगत चंदीगढला सोडायची होती व कटराला जायचे होते.

आम्ही सकाळी १० वाजता जम्मू स्टेशनवर आलो. मुले कमवायला लागल्यामुळे फक्त सौभाग्यवती बरोबर होती. स्टेशनच्या बाहेर कटराला जाणाऱ्या बसेस होत्या आणि प्रवाशांची झुंबड. जम्मू-कटरा फक्त १ तासाचा प्रवास. दुपारी १२ च्या दरम्यान कटराला पोहोचलो. थेट एका साध्या हॉटेलात उतरलो. हॉटेल फक्त लगेज ठेवण्यासाठी वापरायचे होते.

थोडावेळ आराम करून एकच छोटीशी बॅग घेऊन आम्ही वैष्णोदेवीस निघालो.

सौं.चा आग्रह आपण कटरा-वैष्णोदेवी चालत जायचं. माझं मन तयार होईना कारण मी आयुष्यात कधीच एका दिवसांत (१३+१३) २६ किलोमीटर चाललो नव्हतो. ३४ वर्षे दुचाकीची सवय लागल्यामुळे मी फार तर २ किलोमीटर चालणारा माणूस.

कटराला जेवण घेऊन नंतर पुढे जायचा विचार. जेवण म्हणजे सगळीकडे फक्त राजमा-राईस. आम्ही जेवायला बसलो आणि जोराचा पाऊस सुरू झाला. आजूबाजूला चौकशी केली तर हा पाऊस अवेळी होता. सिझन सुरू व्हायला एक ते दीड महिना होता. आम्ही जेवून पाऊस थांबण्याची वाट पाहत बसलो. तास दीड तास झाला तरी पाऊस जाण्याची चिन्हे दिसत नव्हती. सौ.मला म्हणाली, ''तुम्ही एवढा देव देव करता, आता काहीतरी करा.'' मी वैष्णोदेवीच्या फोटोसमोर हात जोडून विनंती केली, ''माते, तू आम्हाला येथपर्यंत आणले ते नक्कीच दर्शन देण्यासाठी. आम्ही ह्या पावसात डोंगर चढू शकत नाही व इथून तुझे दर्शन घेतल्याशिवाय परत जाऊ शकत नाही, तरी कृपा करून हा पाऊस आवरता घे.'' आणि काय चमत्कार ! पाऊस जो थांबला तो आम्ही गोव्याला घरी येईपर्यंत बंद.

दुपारी ३ वाजता आम्ही चढायला सुरूवात केली. वाटेत दोन्ही बाजूला दुकाने होती. शीतपेयांची दुकाने जास्त. रस्ता सुरेख, स्वच्छ व सगळीकडे ट्यूबलाईटचा उजेड. तेरा किलोमीटरची वाट पण भाविक वैष्णोदवीचा जयजयकार करत 'जय मातादी, आगे बोलो जयमातादी, पीछे बोलो जय मातादी, जोरसे बोलो जय माता दी.'

आम्ही रमत गमत, थांबत व लिंबू सरबत घेत रात्री १० वाजता कमिटी ऑफिसात पोहोचलो, तिथे एक लॉकर घेऊन लगेज ठेवले व रांगेत उभे राहिलो. रांग बरीच लांबलचक होती व दर्शनाला ४ तास लागतील असं एका स्थानिक माणसाने सांगितले. आम्ही तर फारच दमलो होतो. कधी एकदा पाठ जमिनीला लागेल ह्याची वाट पाहत होतो. एकंदर रात्री २ पर्यंत रांगेत राहायची आम्ही मनाची तयारी केली. एक माणूस वरून खाली लोकांना बघत बघत येत होता, त्याच्याबरोबर दोन मुले होती. तो साधारण ३५ ते ४० वर्षाचा माणूस आमच्याकडे येऊन थांबला व विचारता झाला, 'आप कितने आदमी हो ?' मी म्हटले 'दो, मैं और मेरी पत्नी'. म्हणाला, 'आप दोनों लाईनसे बाहर निकलो. मेरे पास ५ लोगोंका VIP पास है । मेरे साथ दो बच्चे है, आपभी मेरे साथ आइए'। मी म्हटले, 'देवी पावली'. आम्ही रांग सोडून १५ मिनिटात देवीचे दर्शन घेतले. दर्शन फक्त ५ सेकंदांचे. तीन वेगवेगळ्या शिळा, त्याच्यावर वस्त्रे सजवलेली.

दर्शन घेतले व त्या माणसाला भेटायला वळलो. त्याने आपले नाव अहूजा असे सांगितले होते. तो सहरानपूरहून आला होता. अहूजा म्हणून हाक मारली तर त्याने दोन्ही मुलासहीत कुठे दडी मारली ती देवीच जाणे.

आम्ही काय समजायचे ते समजलो. त्या माणसाला शोधायच्या भानगडीत न पडता आम्ही ब्लँकेट घेऊन झोपलो ते सकाळी ६ वाजता उठलो व परतीची वाट धरली. कटराहून सरळ जम्मू व पुढे दिल्ली. परतीच्या प्रवासात आम्ही दोघेही विचार करीत होतो तो अहूजा कुठे अदृश्य झाला ?

अनेक अडथळे-अडचणी यांच्यावर यशस्वीपणे मात करून अखेर आम्हाला वैष्णोदेवीचे दर्शन घडले होते. मनाला अपूर्व समाधान लाभले होते. तृप्त मनाने आम्ही परतलो होतो. ह्या सुखद स्मृतीमुळे सौं. चा देवावरील विश्वास दृढ झाला.

– **प्रभाकर साळगांवकर,** राय, गोवा.

0 चारोळ्या

प्रवासात आमुच्या शेजारी
बालक किंवा वृद्धा असते
परंतु सुंदर तरुणी अथवा
मोहक ललना कधीच नसते !

कविता लिहिणे सोपे आहे
पण विकणे फार अवघड !
मैत्रिण मिळवणे तसे सोपे
पण टिकवणे फार अवघड !

दु:खाची इतकी सवय झाली
सुखाची ओळख पटत नाही
परक्यांची एवढी घसट झाली
आपल्यांची पारख होत नाही

(**सु.शं.देशमुख,** सातारा)

0 श्रावण श्रावण । गुळातुपाचा रावण

रसज्ञा, रसना, जिव्हा आपल्या जिभेला ही तीन नावे आहेत. या जिभेचे सामर्थ्य फार मोठे. जगामध्ये जगमित्र । जिव्हेपाशी आहे सूत्र ।। या जिभेमुळे साहित्यात नवरस तर भोजनात षड्स. साहित्यातील रस आपण तूर्तास बाजूला ठेवू. कारण सध्या चातुर्मास चालू आहे. आषाढी एकादशीला 'देवशयनी एकादशी' म्हणतात. श्रावण, भाद्रपद, आश्विन आणि कार्तिक या चातुर्मासातील हवामान, पर्यावरण ध्यानात घेऊन आहारावर आरोग्याच्या दृष्टीने, नियंत्रण ठेवण्याच्या दृष्टीने कांदा, लसूण इ. वर्ज्य मानले आहेत. (अर्थात् ते पाळणारे फार थोडेच असतात) अव्वल मांसाहारी लोक तर कडकडीत श्रावण पाळतात. हे सारे खरे असले तरी आपले जिव्हालौल्य तितकेच विलक्षण. 'चवीने खाणार त्याला के प्र देणार' अशा जाहिराती आपण पहात असतोच. सुगरण गृहिणी तर आपले पाककौशल्य पणाला लावून विविध पदार्थ घरच्यांना (आणि बाहेरच्यांनाही) खाऊ घालून तृप्त करतात. तर अशा पदार्थांच्या कृति शिकवणारी अनेक पुस्तके उपलब्ध असतात. ही झाली अलिकडची गोष्ट. पण आहाराचे उल्लेख फार पुरातन आहेत. भगवद्गीतेमध्ये आहाराचे सात्विक राजस, तामस असे प्रकार सांगितले आहेत आणि ज्ञानेश्वरीत देखील त्याचे वर्णन आहे. पण परवा एकनाथी भागवत वाचताना २५ व्या अध्यायातील ओव्या वाचताना मी थक्क झालो. (खरेतर तोंडाला पाणी सुटले म्हणाना.) खाद्यपदार्थांची नावे त्यात नाहीत. पण किती प्रकाराने खाद्यपदार्थ बनवता येतात त्याची यादीच पहा. गोड खरपूस आंबट । तळीव घोळीव तिखट । चिरीव चोळीव तुरट । वळीव वळवट आलिले ।।३७२।। रसीं रसांतरी मिळणी । पन्ही कालवणी शिखरणी । कुडीकुडी निर्पूस झणाणी । आहारभरणी राजस ।।३७३।। नाना परींच्या आवडी । सडिवा सोळिवा परवडी । रसनासुखाची अतिगोडी । तो आहार निवडी राजस ।।३७४।।

म्हणजे चौरस आहाराचे महत्त्व आपल्याकडे पूर्वापार ठाऊक असल्याचा पुरावा. साधी 'जिभं' ती काय पण तो शब्द उलटा वाचला तरी नाकांत खमंग वास दरवळल्यासारखे होते. मग खास 'भजी वेदर' ची फर्माईश होणारच. हे सारे श्रावण महिन्यामुळे आठवले. 'श्रावणमासी हर्ष मानसी हिरवळ दाटे चोहिकडे' ही बालकवींची कविताही. त्याबरोबर श्रीबापूरावजी केळकरांचा अभंग आठवला. त्याची सुरूवात तर 'श्रावण श्रावण । गुळातुपाचा रावण ।' अशी आहे. पुढे ते म्हणतात - ऐसे म्हणती जन लोक । वाटे तयांचे कौतुक ।। श्रावणात करणे श्रवण । हेची परमार्थ साधन । अखंड नामाचे साधन । साधनमास दासा खूण ।।

वाचक मित्रांनो, श्रावण काय, चातुर्मास काय - जिव्हेचे सोहळे खुशाल पुरवा, पण प्रकृति मात्र निश्चित सांभाळा आणि आपल्या रूचिनुसार श्रवण, पठण अवश्य करा एवढेच सांगणे आहे.

- **श्रीधर वि. सहस्रबुद्धे,** पुणे

Rajguru Travels
Advertisement

0 पुजारी

मी सौंदर्याचा आहे एक पुजारी
गोठून जातसे व्यथा मनाची सारी
तो निसर्ग हिरवा, निर्झर खळाळणारा
मी प्रसन्न चित्ते मजा लुटतसे न्यारी
गोजिरे सानुले बालक जेव्हा बघतो
तो निरागसपणा मना आवडे भारी
मी कथा-नाटके-काव्य यामधे रमतो
आश्चर्य वाटते पाहुनी शब्दभरारी
सुस्नात सुंदरी लचकत-मुरडत जाता
वाटे हृदयावर चालविल्यात कट्यारी !
भवसागरामध्ये दु:ख जरी भरलेले
मी सौख्य शोधितो वाटे मना उभारी !

- **सु. शं.सरदेशमुख,** सातारा.

Regd. under RNI No. MAHBIL05356/13/1/2008-TC & Declaration No. PHM/SR/63/VIII/2008 Dated 12/5/2008
SSPO Pune under Postal Concession register No. L-2/RNP/PNW/M-144/2008-2010 Dated 28.05.2008
Licence to post without Prepayment No.: LWP-217 at Market Yard PSO, Pune 37on 25th of each Month

प्रतिक्रिया

'संवाद' जुलै २००८ चा अंक वेळेवर मिळाला. या अंकातील संपादकीय उद्बोधक वाटते. वार्षिक सर्वसाधारण सभा म्हणाजे स्नेह-मेळावाच असतो हे त्यातील सांगणे महत्त्वाचे आहे. अंकाची छपाई स्पष्ट असते. अंकातील सदरे, कविता, इंग्लिश-मराठी लेख माहितीपूर्ण असतात. लेख स्पर्धा ०८ चे पुरुष व स्त्री विभागाचे विषय छान आहेत व बक्षिस पात्र लेखही वाचनीय आहेत.

"संवाद" चा दर्जा उत्तरोत्तर उत्तम राहील अशी शुभ अपेक्षा.

- अरुण भट, बदलापूर (पूर्व)

* * * * * * * * * * * *

I wold like to congratulate Shri.Krantisen R. Athawale, Editor for his thought provoking Editorial. It gives food for thought (very nourishing too) to all my colleagues a kind of tonic to transform us to the "STATE OF NAVATARUNNYA" from our ripe oldage !

- R. S. Hemadi, Pune

अभिनंदनीय

आपल्या असोसिएशनचे एक सभासद श्री.दि.हे.बापट यांचा नातू चि.अमर याने सायन्स आलिंपियाड फाउंडेशन नवी दिल्ली या संस्थेतर्फे घेण्यात आलेल्या 'इंटर नॅशनल मॅथेमॅटिक्स आलिंपियाड' स्पर्धेमध्ये अपूर्व यश मिळवून तो सुवर्णपदकाचा मानकरी ठरला. ही परीक्षा सायन्स, गणित आणि आय.टी.मधील गुणवत्तेसाठी इ. २ री ते १० वी साठी घेतली जात असून प्रत्येक शाळेतील वर्गातील प्रथम क्रमांकाला सुवर्णपदक दिले जाते. चि.अमरचे हे यश निश्चित्तच अभिनंदनीय आहे.

नागपूर येथील आपले ज्येष्ठ सभासद श्री. यशवंतराव तथा बाबासाहेब औरंगाबादकर यांचा नातू व नागपूरातील प्रसिद्ध बालरोगतज्ज्ञ डॉ. मिलिंद औरंगाबादकर यांचा ज्येष्ठ पुत्र चि. गौरांग हा २००८ साली झालेल्या १० वीच्या परिक्षेत ९४% गुण मिळवून उत्तीर्ण झाला. याबद्दल त्याचे असोसिएशनतर्फे हार्दिक अभिनंदन.

- सेक्रेटरी

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वत: पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा 'संवाद' चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही.

२) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी.

संपर्क दूरध्वनी क्र (०२०) २४३३२१४१

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

STATE BANK OF INDIA PENSIONERS' ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhagad Road, Pune 411030. Ph: 24332141

To,

Publisher – Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar, Secretary, State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle),Pune has printed this magazine in the Printing Press owned by **Printer** – Shri.Chandrashekhar Digambar Joshi, Director, Shree J Printers Pvt.Ltd., at 1416 Sadashiv Peth, Datta Kuti, Pune – 411030 on behalf of **Owner** – State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle),Pune, at "Anubandh", Bldg.No.B2, Block No.16,Near Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune – 411030. **Editor** – Shri. Krantisen Ramchandra Athawale – address as above.